

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
JIZZAX DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

“TASDIQLAYMAN”

Jizzax davlat pedagogika universiteti
rektori

Sh.S.Sharipov

2024-yil

09.00.04 – IJTIMOIIY FALSAFA IXTISOSLIGI
BO‘YICHA TAYANCH DOKTORANTURAGA KIRISH
SINOVLARI UCHUN “MUTAXASSISLIK” FANIDAN
IMTIHON DASTURI

Jizzax – 2024

Dastur 09.00.04-Ijtimoiy falsafa ixtisosligi bo'yicha tayanch doktorantura va stajor-tadqiqotchilikka kirish sinovlarini topshiruvchilar uchun mo'ljallangan.

Mazkur dastur Jizzax davlat pedagogika universiteti falsafa, tarbiya va huquq ta'limi kafedrasining majlisida muhokama qilingan hamda tavsiya etilgan.

Mazkur dastur Jizzax davlat pedagogika universiteti Tarix fakulteti Kengashida muhokama qilingan va foydalanishga tavsiya etilgan.

Tuzuvchilar:

Falsafa, tarbiya va huquq ta'limi kafedrasi professori B.Ochilova

Mavzu 1: Ijtimoiy falsafaning asosiy tamoyillari

“Ijtimoiy falsafa” tushunchasi. “Ijtimoiylik”, “ijtimoiy xodisa” tushunchalarining mazmuni. Ijtimoiy falsafaning “Jamiyat falsafasi “Inson falsafasi”kabilar bilan aloqadorligi.

Ijtimoiy falsafaning bahs mavzulari. Ijtimoiy borliq, insonning bioijtimoiy, madaniy mohiyatini namoyon etish imkoniyatlari, ijtimoiy jarayonlarning shakllanishi va rivojlanish qonuniyatlari.

Ijtimoiy falsafaning asosiy ob'ekti - insoniyat jamiyati va uning turli tomonlari. Ijtimoiy hayotni shakllantiruvchi tuzilmalar, munosabatlar, institutlar va dinamika.

Ijtimoiy borliq.Uning murakkab xilma-xil qirralari.

Ijtimoiy falsafa tamoyillari.Tarixiy yondashuv, tarixiy vorislik. Adolat, tenglik, erkinlik, inson huquqlari, ijtimoiy mas'uliyat, hamjamiyat va hamjihatlik tamoyillari insoniyat jamiyatining dinamik va murakkab gobelenidagi ijtimoiy tuzum, boshqaruv va axloqiy mulohazalarni tushunish, tanqid qilish va shakllantirish uchun asos bo'lib xizmat qilishi.

Ijtimoiy falsafaning umumnazariy, metodologik va proksiologik vazifalari.

Zamonaviy ijtimoiy falsafadagi xilma-xil oqimlar va maktablar.

Mavzu 2.Ijtimoiy tafakkur tarixi

Qadimgi Sharq mamlakatlarida (Hindiston, Xitoy, Misr, Xorazm, Baqtriya, Sug'diyona, Shosh, Afrosiyob) inson va jamiyat masalalari.

IX asr o'rtalarida Bag'dodda «Bayt al-hikma» (“Donishmandlar uyi”), Xorazmda «Ma'mun akademiyasi» ning jamiyatshunoslik, fikh, siyosatga oid fanlarni rivojlanishidagi o'rni. Albaron (Al-Beruniy), Avitsenna (IbnSino), AlFraganus (Al-Farg'oniy), Ulug'bek va boshqalarning ilmiy qarashlari kishilarning olam haqidagi qarashlariga ta'siri.

XIX asr oxiri-XX asr boshlaridaTurkistonda vujudga kelgan jadidchilik harakatining mashhur vakillari Ismoilbek Gaspirali, Abdulla Avloniy, Behbudiy, Fitrat, Abdulla Qodiriy va boshqalarning ijtimoiy qarashlari.

Qadimiy yunon olimlari Gerodot, Fukidid, Demokrit, Platon, Aristotel asarlarida jamiyatga doir bir qator muammolarning qo'yilishi, tarixi haqidagi falsafiy fikrlar. Tarix falsafasi muammolari AvgustinAvreliy, Foma Akvinskiy asarlarida ifodalanishi. Olimlar Volter (1694-1778), Jambattista Viko (1668-1744yillar), Iogann Gottlib Fixte (1762-1814), Iogann Gotfrid Gerder(1744-1803)asarlari tarixni falsafiy anglashga qaratilgani.

XIX asrning o'rtalarida tabiatshunoslik fanlarida qilingan buyuk kashfiyotlar (evolyusion nazariya, hujayra nazariyasi,energiyaningsaqlanishi va o'zgarishi qonuni) falsafiy dunyoqarashning o'zgarishiga, jamiyat to'g'risidagi ilmiy nazariyalarning vujudga kelishidagi roli.

Nemis mumtoz falsafasining yirik namoyondasi Vilgelm Fridrix Gegel (1770-1831) «Ruh fonomenologiyasi», «Tarixfalsafasi» asarlarida jamiyatni falsafiy anglashning yaxlit tizimini shlab chiqishi.

Mashxur fransuz faylasufi Ogyust Kont (1798-1857)ning «Pozitiv falsafa kursi»(6jildli) kitobida ijtimoiy falsafa masalalari.

Spenser «Ijtimoiy statistika»,«Sotsiologiya asoslari» kitoblarida jamiyatga organik yondashuv g'oyasi.

XX asrdagi ijtimoiy-falsafiy bilimlarning shakllanishi va taraqqiyotida nemis olimlari O.Shpengler (1880-1936), Karl Yaspers (1883-1969yillar), fransuz faylasufi Anri Bergson(1859-1941)larning qarashlarining ahamiyati.

Makv Veber asarlarida («Xo'jalik va jamiyat», «Sotsial-ilmiy va ijtimoiy-siyosiy bilishning ob'ektivligi», «Tushunish sotsiologiyasining ayrim kategoriyalari to'g'risida») ijtimoiy falsafa muammolarini tahlil etilishi.

Ijtimoiy-falsafiy tafakkurda strukturali funksional tahlil oqimining vujudga kelishi. T.Parsons (1902-1979) va R.Merton (1910)larning qarashlari.

Mavzu 3.Ijtimoiy falsafaning tushuncha va kategoriyalar tizimi

«Kategoriya»tushunchasi. Insoniyat tarixining har bir bosqichi ijtimoiy falsafaning kategorial tizimini rivojlantirishi.

«Inson»,«shaxs»,«oila»,«jamiyat»,«ijtimoiy borliq»,«ijtimoiy ong»,«ijtimoiy munosabat», «ijtimoiy jarayon», «sivilizatsiya», «tadrijiy rivojlanish», «ijtimoiy hayot» kabilar ijtimoiy falsafaning tayanch tushunchalari va kategoriyalari sifatida.

Ijtimoiy falsafa kategoriyalarining umumiy jihatlarni o'zida mujassam etishi: Inson, individ, sub'ekt, xalq, ijtimoiy qatlam, millat, elat, sinflar, siyosat, jamiyatning siyosiy tashkilotlari, ijtimoiy institutlar, davlat, partiya, demokratiya, islohot, mentalitet va shu kabilar ijtimoiy-siyosiy soha bilan bog'liq asosiy kategoriyalar Madaniyat, ijtimoiy-madaniy borliq, ma'naviyat, ehtiyoj-manfaatlar, oila, qadriyatlar, qadrsizlanish, madaniyatsizlik, vorislik, sivilizatsiya, huquqiy madaniyat, siyosiy madaniyatni ijtimoiy madaniy sohaga bevosita aloqador kategoriyalar sifatida. Moddiy sohaga oid kategoriyalar sifatida tabiat, geografik muhit, moddiy munosabatlar, ishlab chiqarish,bozor munosabatlari, mulkchilik, ijtimoiy munosabatlar, texnika, kommunikatsiya, texnologiya, ilmiy texnik taraqqiyot, ekologiya. Ayni paytda, hayot va o'lim, ijtimoiy hayot, hayot mazmuni,

erkinlik, zaruriyat, ijtimoiy adolat, gumanizm, progress va aregress kabi tushunchalarning bu fanning kategorial tizimini ifodalashi.

Ijtimoiy – falsafiy tushuncha va kategoriyalar o‘ziga xos yangi mazmun va mohiyatga egaligi, ijtimoiy borliqning in’ikosi va uning mohiyatini belgilovchi omillardan biri sifatida namoyon bo‘lishi.

Mavzu 4: Jamiyatning tabiati va ijtimoiy voqelik

“Jamiyat” tushunchasi. Jamiyatning tarixiy evolyutsiyasi. Jamiyatning xususiyatlari. Ijtimoiy tuzilma va tashkilot. Jamiyat funksiyalari.

Jamiyat ta’rifi. Ijtimoiy voqelikni tushunishning ahamiyati.

Ijtimoiy voqelikka nazariy qarashlar. Funksionalizm. Konfliktlar nazariyasi. Postmodernizm. Feministik qarashlar.

Ijtimoiy voqelik - bu jamiyat a’zolari tomonidan boshdan kechiriladigan va tushuniladigan dunyo. Ijtimoiy voqelikni shakllantirishda sotsializatsiyaning roli. Ijtimoiylashuv omillari. Ijtimoiy institutlarning kelib chiqishi va rivojlanishi. Oila. Ta’lim. Iqtisodiyot. Din. Davlat va siyosat. Ijtimoiy tuzilmalar va me’yorlar.

Ijtimoiylashuv va shaxsning shakllanishi. Shaxs va jamiyat o’rtasidagi munosabatlar. Shaxsiy va jamoaviy manfaat o’rtasidagi munosabatlar. Jamiyatda hokimiyat, ziddiyat va hamkorlikning o’rni.

Ijtimoiy o’zgarishlarning sabablari, manbalari. Ijtimoiy o’zgarish - bu jamiyatning ijtimoiy tuzilishi, ijtimoiy institutlari yoki madaniy shakllarining o’zgarishi. Ijtimoiy o’zgarishlarga texnologik innovatsiyalar, aholi sonining ko‘payishi yoki iqtisodiy rivojlanish kabi turli omillar sabab bo‘lishi. Media va texnologiyaning ijtimoiy voqelikka ta’siri. Ommaviy axborot vositalari va ijtimoiy qurilish.

Ijtimoiy o’zgarishlarning turlari.

Ijtimoiy harakatlarning turlari. Ijtimoiy harakatlarning ijtimoiy voqelikka ta’siri.

Haqiqatning ijtimoiy qurilishi. Ijtimoiy voqelik doimiy yoki ob’ektiv mavjudot emas. Buning o’rniga u jamiyat a’zolarining umumiy e’tiqodlari, qadriyatlari va talqinlari orqali qurilgan. Bir jamiyatda haqiqiy yoki haqiqat deb hisoblangan narsa boshqa jamiyatda haqiqiy yoki haqiqat deb hisoblanmasligi mumkinligi.

Jamiyat mohiyatini va ijtimoiy voqelikni anglashning ahamiyati.

Ijtimoiy voqelik muammolari. Dezinformatsiya va noto’g’ri ma’lumotlar. Tasdiqlash tarafdorlarining roli

Mavzu 5: Ijtimoiy shartnoma nazariyasi

Ijtimoiy shartnoma tushunchasi. Ijtimoiy shartnomaning kelib chiqishi. Ijtimoiy shartnoma shartlari. Ijtimoiy shartnomaning maqsadi. Ijtimoiy shartnomaning turli tushunchalari. Ijtimoiy shartnoma - fuqarolik jamiyatini yaratish uchun shaxslar o'rtasidagi kelishuv. O'z erkinliklarining bir qismidan voz kechish evaziga shaxslar qonun himoyasiga va tinch va tartibli jamiyatda yashashning afzalliklariga ega bo'lishlari. Ijtimoiy shartnomaning maqsadi - hamma tinch va totuvlikda yashashi mumkin bo'lgan jamiyatni yaratish.

Ijtimoiy shartnoma nazariyasi siyosiy hokimiyatning kelib chiqishini, hukumatlarning qonuniyligini, fuqarolarning huquq va majburiyatlarini tushuntirishga qaratilgan siyosiy falsafaning tamal toshi sifatida. Asosiy nazariyotchilar va ularning hissalarini. Tomas Xobbs. Jon Lokk. Jan-Jak Russo. Immanuel Kant. Zamonaviy dolzarblik. Ijtimoiy shartnoma nazariyasi siyosiy munozaralar va siyosatlariga ta'sir ko'rsatadigan zamonaviy demokratiya, ijtimoiy adolat va ekologik axloq uchun amaliy ahamiyatga egaligi. Asosiy tamoyil va g'oyalar. Tabiat holati. Shaxs huquq va erkinliklari. Rozilik va majburiyatlar. Hukumatning roli. Qonun ustuvorligi.

XXI-asrda ijtimoiy shartnoma nazariyasi. Raqamli maxfiylik va ijtimoiy shartnomalar. Global boshqaruv va xalqaro munosabatlar. Texnologik yutuqlar va yangi ijtimoiy shartnomalar.

Mavzu 6: Ijtimoiy o'zgarish va taraqqiyot

“O'zgarish” va “rivojlanish” tushunchalari, ular o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik. Ijtimoiy o'zgarish - jamiyatning ijtimoiy tuzilishi, ijtimoiy institutlari yoki madaniy shakllarining o'zgarishi. Ijtimoiy rivojlanish - jamiyat o'z a'zolarining sog'liqni saqlash, ta'lim va iqtisodiy imkoniyatlar kabi sohalarda farovonligini oshirish jarayoni. Ijtimoiy o'zgarishlar rivojlanishga, rivojlanish esa ijtimoiy o'zgarishlarga olib kelishi.

Ijtimoiy o'zgarishlar nazariyalari. Funktsionalistik nazariya - ijtimoiy o'zgarishlarni o'zgaruvchan sharoitlarga moslashish jarayoni sifatida ko'rish. Modernizatsiya nazariyasi. Bog'liqlik nazariyasi. Jahon tizimlari nazariyasi.

Ijtimoiy o'zgarishlarning turlari. Evolyutsion o'zgarish. Inqilobiy o'zgarish, Islohotli o'zgarish. Ijtimoiy o'zgarish.

Ijtimoiy o'zgarish bosqichlari. Innovatsiya (yangi g'oya yoki amaliyotni ishlab chiqish). Diffuziya (jamiyatda yangi g'oya yoki amaliyotning tarqalishi). Qabul qilish (jamiyat a'zolari tomonidan yangi g'oya yoki amaliyotni qabul qilish).

Ijtimoiy o'zgarishlarning ijobiy va salbiy ta'sirlari. Erkinlik va tenglikni oshirish. Yaxshilangan turmush darajasi. Texnologik taraqqiyot.

Ijtimoiy o'zgarishlarga ta'sir etuvchi omillar. Texnologik yutuqlar. Iqtisodiy omillar. Madaniy va ijtimoiy omillar. Ijtimoiy va iqtisodiy rivojlanish bir-biri bilan chambarchas bog'liqligi. Iqtisodiy rivojlanish sog'liqni saqlash, ta'lim va boshqa ijtimoiy ko'rsatkichlarni yaxshilash uchun zarur bo'lgan resurslarni ta'minlash orqali ijtimoiy rivojlanishga olib kelishi.

Ijtimoiy rivojlanishning asosiy ko'rsatkichlari. O'rtacha umr ko'rish. Chaqaloqlar o'limi darajasi. Savodxonlik darajasi. Aholi jon boshiga yalpi ichki mahsulot (YaIM). Ijtimoiy rivojlanish va iqtisodiy rivojlanish o'rtasidagi bog'liqlik.

Barqaror rivojlanish. Ekologik barqarorlik. Ijtimoiy va iqtisodiy barqarorlik. Barqaror rivojlanish maqsadlari (BRM)

Rivojlanishni o'lchash va baholash. Inson taraqqiyoti indeksi (HRI). Yalpi ichki mahsulot (YaIM) va yalpi milliy baxt (GNH). Rivojlanishning sifat chora-tadbirlari

Rivojlanishdagi muammolar . Global iqtisodiy tengsizliklar. Gender tengsizligi. Ijtimoiy tengsizliklar va ularning ta'siri.

Rivojlanish aralashuvi va siyosati. Yordam dasturlari. Xalqaro tashkilotlar va taraqqiyot tashabbuslari. Mahalliy va jamiyat taraqqiyoti.

Mavzu 7: Jamiyatning rivojlanish qonuniyatlari

“Qonun”, “ijtimoiy qonun”, “sotsiologik qonun”, “tarixiy qonun” kabi tushunchalarning mohiyati. Qonunlarning muhim belgisi. Qonunlarning invariantligi. Qonunlar doimiy o'zgarish va rivojlanishda bo'lishi.

Jamiyat qonunlari ijtimoiy hayotning turli hodisalari va jarayonlari o'rtasidagi o'zaro aloqadorlik, bog'lanish va boshqa munosabatlarni aks ettirishi. Jamiyat qonunlari ijtimoiy hodisalar o'rtasidagi barqaror munosabatlarni ham ifodalashi.

Jamiyatning juz'iy va umumiy qonunlari. Juz'iy qonunlarning o'ziga xosligi, ularning amal qilish doirasi makon va zamonda nisbatan cheklanganligi, jamiyat rivojining faqat ayrim bosqichlariga xos bo'lgan jihatlarni aks ettirishi. Talab va taklif, raqobat, qiymat, ehtiyoj va manfaatlar qonunlari O'zbekiston sharoitida faqat o'ziga xos takrorlanmas holda namoyon bo'lishi. Ijtimoiy ehtiyojlar bilan ijtimoiy manfaatlarining o'zaro uyg'unligi qonuni, jamiyat moddiy hayoti bilan ma'naviy hayotining muvofiqligi va ma'naviyatning faolligi, moddiy boyliklarni yaratish hamda ularni iste'mol qilishning bir-biriga mutanosibliigi va is'temolning faolligi qonunlari umumiy qonunlar sifatida.

Jamiyatning mavjudlik qonunlari (statik qonunlar). Jamiyatning rivojlanishi qonunlari(dinamik qonunlar).

“Ijtimoiy-tarixiy qonun” tushunchasining muhim belgilari va xususiyatlari.

Jamiyat qonunlarining ob’ektiv talablarini o’rganish, ular mohiyatini anglab yetish va ulardan amalda foydalanish uchun aniq tarixiy yondashuv zarurligi.

Mavzu 8: Ijtimoiy bilish

Ijtimoiy bilish ilmiy bilishning ko‘rinishi sifatida. Ijtimoiy bilishning tarkibi va o‘ziga xos jihatlari. Tadqiqotning ob’ekti va predmetiga qarab, ijtimoiy bilishning turli tiplarini (jabhalarini) farqlash. Ijtimoiy (gumanitar) va tabiiy (ilmiy) bilimning mutanosibliigi.

Ijtimoiy bilishning bosqichlari va tarkibi.

Ijtimoiy bilish darajalari. Empirik va nazariy bilish.

Ijtimoiy bilishning empirik bosqichi metodlari. Ijtimoiy bilishning nazariy metodlari. Ijtimoiy bilish metodlari: kuzatish, statistika, ijtimoiy eksperiment, xujjatlar bilan ishlash, tarixiylik va mantiqiylik, modellashtirish, tarixiy analogiya.

Ijtimoiy haqiqat. Ijtimoiy bilish jarayonida haqiqat va uning mezonlarini aniqlashda ijtimoiy eksperimentning ahamiyati.

Ijtimoiy tushunish va tushuntirish. Ijtimoiy hodisaning kelib chiqishi(manbalari), paydo bo‘lish sharoit va genezisi bilan bog‘liq genetik komponent. Manbalarini tushuntirishni hodisaning o‘zini tushuntirish deb qabul qilish xatoligi.

Ijtimoiy bashorat ijtimoiy bilim shakli sifatida.

Ijtimoiy bilish jarayonida planetar ongning zarurligi. XXI asrning global muammolar tizimi va umumplanetaviy o‘z-o‘zini anglash.

Mavzu 9: Ijtimoiy ong

Ijtimoiy ong dinamik va ko‘p qirrali tushuncha. Ijtimoiy ong asrlar davomida faylasuflar mutafakkirlar va ijtimoiy islohotchilarning asarlarida markaziy mavzu bo‘lib kelgani. Ijtimoiy ong - bu sayohat, maqsad emasligi, o‘rganish va o‘shish jarayoni ekanligi.

Ijtimoiy ong jamiyat muammolari, qadriyatlari va me‘yorlarini anglash, idrok etish va tushunishni o‘z ichiga olishi. U turli ko‘rinishlarda namoyon bo‘lishi, dunyo haqidagi tasavvurni shakllantiradigan madaniy, tarixiy va ijtimoiy omillarning murakkab o‘zaro ta‘sirini aks ettirishi. ijtimoiy ong o‘z zamirida

ijtimoiy muammolar va masalalardan xabardor bo'lishni va ular bilan shug'ullanishni anglatishi.

Ijtimoiy ong masalasi nazariyalari va yondashuvlar. **Soxta onging marksistik nazariyasi** (Karl Marks). "Soxta ong" tushunchasi jamiyat ichidagi shaxslar o'zlarining ekspluatatsiyasini to'liq anglamasligi va hukmron sinfning qadriyatlari va e'tiqodlarini qabul qilishi va shu bilan o'zlarining bo'ysunishini davom ettirishi mumkinligini ta'kidlashi. **Ijtimoiy konstruktivizm nazariyasi**. Ijtimoiy voqelik va ong umumiy e'tiqodlar, til va madaniy amaliyotlar orqali birgalikda qurilganligini ta'kidlashi. **Ijtimoiylashtirish va shaxsni shakllantirish nazariyasi**. Ijtimoiylashuv jarayonlari, jumladan, oila, ta'lim va ommaviy axborot vositalari shaxsning o'ziga xosligi va ijtimoiy ongini shakllantirishini asoslashi. Ijtimoiy tarmoq nazariyasi shaxsning ijtimoiy ongiga ularning ijtimoiy tarmoqlardagi aloqalari va o'zaro ta'siri ta'sir qilishi, e'tiqod va xulq-atvorni shakllantirishda ijtimoiy aloqalar va axborot oqimining rolini ta'kidlashi.

Ijtimoiy ong va uning namoyon bo'lish shakllarini o'rganishning ahamiyati.

Ijtimoiy ong shakllari va xususiyatlari Tarixiy ong. Axloqiy ong. Huquqiy ong. Madaniy ong. Siyosiy ong. Ekologik ong. Ijtimoiy adolat ongi. Global ong. Ijtimoiy ong shakllari bir-birini inkor etmasligi, r o'zaro bog'liqligi va bir-birini to'ldirishi.

Ijtimoiy ongni rivojlantirishning turli usullari.

Mavzu 10: Ijtimoiy ehtiyoj va manfaat

"Ijtimoiy ehtiyoj" va "manfaat" tushunchasi. Ijtimoiy ehtiyojlar individual va jamoaviy farovonlik uchun zarur bo'lgan asosiy talablar sifatida. Oziq-ovqat, boshpana, kiyim-kechak va sog'liqni saqlash, ta'lim, bandlik, xavfsizlik va ijtimoiy qo'llab-quvvatlash tizimlariga bo'lgan ehtiyojlar.

Ijtimoiy ehtiyoj va manfaatlar mavzusiga oid nazariyalar. Avraam Maslouning inson motivatsiyasi nazariyasi. Odamlar fiziologik va xavfsizlik ehtiyojlaridan boshlab, so'ngra ijtimoiy, hurmat va o'z-o'zini namoyon qilish ehtiyojlaridan boshlab ehtiyojlar ierarxiyasiga egaligi. Utilitarizm. Ijtimoiy siyosat va resurslarni taqsimlash jamiyat farovonligini oshirish uchun eng ko'p odamlarning ehtiyojlari va manfaatlarini qondirishga qaratilgan bo'lishi kerakligi. Adolat nazariyasi: Jon Roulsoning adolat nazariyasi ijtimoiy ne'matlar va resurslarning adolatli taqsimlanishiga urg'u berishi, odamlar fikrlashidagi "jaholat pardasi" ijtimoiy ehtiyojlar va manfaatlarni hal qilishda adolat va tenglikni ta'minlaydigan tamoyillarni tanlashi.

Liberalizm, konservatizm va sotsializm kabi turli siyosiy mafkuralar ijtimoiy ehtiyojlar va manfaatlar bo'yicha alohida qarashlarni taklif qilgani.

Ijtimoiy ehtiyojlarni qondirish ijtimoiy farovonlikning tamal toshi, jamiyat taraqqiyoti va taraqqiyotining asosiy ko'rsatkichi.

Ijtimoiy manfaatlar jamiyatdagi shaxslar yoki guruhlarning afzalliklari, istaklari va tashvishlarini ifodalashi.

Ijtimoiy ehtiyojlar va manfaatlar o'zaro bog'liqligi. Ijtimoiy manfaatlar muayyan ijtimoiy ehtiyojlarni qondirish uchun resurslarni taqsimlash haqida ma'lumot berishi.

Maxra 10: Ijtimoiy ehtiyoj va manfaat

FOYDALANILADIGAN DARSЛИKLAR VA O‘QUV QO‘LLANMALAR

RO‘YXATI

Rahbariy adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi – T., «O‘zbekiston», 2023 yil
2. “O‘zbekiston – 2030” strategiyasini “Yoshlar va biznesni qo‘llab-quvvatlash yili”da amalga oshirishga oid davlat dasturi to‘g‘risida. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 21.02.2024 yildagi PF-37-son
3. Mirziyoyev Sh. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. – Toshkent: “O‘zbekiston” nashriyoti, 2021.
4. Mirziyoyev Sh. Milliy taraqqiyot yo‘limizni qat’iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko‘taramiz. – Toshkent, «O‘zbekiston», 2017. –B-32.
5. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – Toshkent: O‘zbekiston, 2016.
6. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. – Toshkent: O‘zbekiston, 2017.
7. Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat yengilmas kuch. – T., «Ma’naviyat» 2008yil.

Asosiy adabiyotlar.

1. Tulenov J. Jamiyat falsafasi. Oltinchi bo‘lim – T., 2001 yil.
2. Крапивенский С.Э. Социальная философия. Москва “Владос” 1998.
3. Барулин В.С. Социальная философия. Москва “ФАИРПРЕСС”, 1999
4. Choriev A. Inson falsafasi. – T., 2006 yil.
5. Karimov I, Valieva S, Tulenova K. Ijtimoiy falsafa (uslubiy qo‘llanma).- T., 2008 yil.
6. Tulenov J. Dialektika nazariyasi. T., «O‘zbekiston» 2001 y.
7. Xorazm Ma‘mun akademiyasi va uning dunyo ilm-fani taraqqiyotidagi o‘rni. – T., 2007 yil.
8. О.Г.Данилян, В.М.Тараненко Философия –Москва “Эксмо” 2005 Ф.
9. F. Sulaymonova, G‘arb va Sharq – T., 2000 yil.
10. Туленова К. Предвидение и реальность.- T., “O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi” ilmiy nashr., 1998 йил.

11. Bilish falsafasi. – T., «Universitet» nashr., 2005 yil.
12. Falsafa asoslari. – T., «O‘zbekiston» NMIU, 2005 y.
13. Jaxon falsafasi tarixidan lavxalar. I qism – T., O‘zbekiston faylasuflar milliy jamiyati nashr., 2004 yil.
14. Алексеев П.В. Социальная философия. Москва “ПРОСПЕКТ” 2003.
15. Yaxshilikov J.Ya., Muxammadiev N.Ye. Milliy g‘oya va mafkura. (Monografiya). T.: “Fan”, 2015 yil.
16. Turaev B.O. Falsafa tarixiga kirish. (O‘quv metodik qo‘llanma). Samarqand: Imom Buxoriy xalqaro markazi, 2010.
17. Turaev B.O. Borliq: mohiyati, shakllari, xususiyati. (Monografiya).T.: Falsafa va huquq instituti, 2011.
19. Yaxshilikov J.Ya. Ijtimoiy taraqqiyotda fan-texnikaning o‘ziga xos xususiyatlari. Globallashuv sharoitida falsafa va milliy g‘oyaning dolzarb masalalari. Toshkent 2014, 145-147-betlar.
20. Turaev B.O. “Borliq falsafasi”. – T.: “Falsafa va huquq instituti nashriyoti”, 2013 yil.
21. Turaev B.O. “Ontologiya, gnoseologiya, logika va fan falsafasi muammolari”. Tiklangan asarlar. 1-tom, “O‘zbekiston milliy kutbxonasi nashriyoti”, -T.: 2015 yil.

Qo‘shimcha adabiyotlar:

1. Abu Nasr Forobiy. Fozil odamlar shahri. – T., 2003 yil.
2. Temur tuzuklari. – T., G‘afur G‘ulom nomidagi Adabiyot va san’at nashriyoti, 1996 yil.
3. Nizomul mulk. Siyosatnoma yoki Siyar ul-mulk.,- T., “Adolat”, 1997 yil.
4. Avesto: tarixiy-adabiy yodgorlik. – T., “Sharq” 2001 yil.
5. Otamuratov S. Globallashuv va millat. – T.: 2008.
6. Komilov N. Tasavvuf yoki komil inson ahloqi. 1-kitob,- T., “Yozuvchi” nashriyoti, 1996 yil.
7. Narzulla Jo‘raev. Tarix falsafasining nazariy asoslari. –T., “Ma’naviyat” 2008 yil.

8. Mustaqillik biz uchun o'zligimizni anglash, yurt tinchligi va barqarorligining inson manfaati ekanligi va farovonligining, biz qo'llagan demokratik jamiyat barpo etishning garovidir. – T., 2008 yil..
9. Otamuratov S. Globallashuv va millat. – T.: 2008.
10. Qirg'izboev M Fuqarolik jamiyati: nazariya va xorijiy tajriba. – T., «Yangi asr avlodi», 2006 yil.
11. Mamatov X. Huquqiy madaniyat va O'zbekistonda fuqarolik jamiyatining shakllanish muammolari. T., 2005 yil.
12. Axmedov D. A, Z.G'ofurov. mahalla-noyob qadriyat. – T., 2005 yil.
13. Tulenova G. "Ma'naviy etuklikdan ijtimoiy faollik sari" – T.: 2008.
15. Islomov Z. M. Fuqarolik jamiyati: kecha, bugun, ertaga. – T., 2002 yil.
16. Sharifxo'jaev M. O'zbekistonda ochiq fuqarolik jamiyatining shakllanishi. – T., "Sharq", 2003yil.

Internet resurslari:

17. www.ziënet.uz
18. www.philosophy.ru.
19. <http://www.intencia.ru>.
20. <http://www.anthropology.ru>
21. <http://www.ido.rudn.ru>.
22. <http://www.filosofia.ru>.
23. <http://www.falsafa.dc.uz>.
24. <http://www.phenomen.ru>.